

Mátyus Melinda

Képeslap

egy festmény megszeretése

Könyvesbolt, képzőművészet, antikvárium, valamilyen irodalmi beszélgetés és mozi, ezek jöhettek szóba.

Zene és színház – most nem.

Ruhám sincs.

A Múcsarnok lett a nyerő, a *Tiszta szívvel festeni* címnél megállt laptopom bilentyűzete, mindig a vesszőnél, a szavakat külön olvasta, így is elviselhetetlen volt. Egy éve vagyunk együtt, tudja, mi jó nekem. Megdermedtünk, így üldögéltünk, egy ideig. Ketten.

Tiszta, tiszta.

Áttörte magát a vékonyka képernyőn, szétterjedt az ágyon, villámgyorsan. A cím. A szememre kenődött, lecsorgott a párnára és émelyedett szaga lett.

Túl erős, lehet, hogy parfümös, lehet, hogy hamisítvány.

És indultam is. Ebben a hidegben, ebben a félkabátban, félbuszban.

A busz minden porcikáját rég levakarta a piszok. Az üléseket, a fogantyúkat, minden hasznos kelléket.

A kerekék, azok megvannak, azokon zötyögünk. Jobbról meglöknek, összepréselnek, hatalmasat fékez a busz, a lábamra lép valaki, utána elnézést kér.

A téren még bámulok.

Ekkora plakát. Ekkora cím.

Hogy lehet csak így kitenni. Ezt a címet.

És hogy lehet felkészülni arra, ami a legrosszabb lehet.

Hogy: mégsem.

Hogy lépcsőfokról–lépcsőfokra csak egy jó piáros felé közelgek.

A külső termekben kezdem. A képek itt hatalmasok, szuggesztívek, nagy falfelületeken, hatalmas terekben laknak. A falról leszólnak a testek, barna és szőke nők, beszélgetéseket szakítanak meg, epizód szereplők.

Legtöbbször elterülnek, a homokban, enyhén narancsbőrrel, vizesen és szárazon. A tengerrel érintkeznek, mindig, a tengertől távolra vetetten is. Piros, kék, türkiz bikinik.

Felnagyított történet–töredékek. Óriási vásznak, icipici témák.

Mintha–könnyed és mintha–fotó.

Átsietek két művész kiállított anyagán, sok lelkiismeretfurdalással. Csakhát tudnom kell, tényleg létezik-e az valami, akár darabokban.

Valamelyik terem egyik pici szögletében, az is elég volna.

Japán bácsi, egy hangosabb, nagyon fiatal társaság és egy szerelmespár. A japán bácsi távol, a társaság túl közel, a szerelmes pár: együtt.

Én még mindig egyedül, és el-eltűnök, gyakran visszatérek a buszhoz. A cipőm sarka, a harisnyám sárfoltja és az orromban lerakódott benzingőz vezetnek.

A buszban találom magam, a fél órával korábbi, hirtelen fékezésben.
Pedig nem, az apszis ajtajában vagyok.
És: itt van.
Egy szemsaroknyi pillantásból tudom.

A tér közepéről képtelen vagyok indulni, forgok, lassan, körbe-körbe, és körülbelül harmadjára figyelek arra, hogy mások ne lássák.

A képek nagyon magasan állnak, pedig fejnél.
Közel jönnek, az arcba, az orrlyukakba, és állják a szemkontaktust, úgy magátólértetődően. Pedig irtóznak a hangos szótól, a testszagtól, mindentől, ami kizökkenti őket a szemlélődésből.
Falon fekszenek, de ez is csak látszat, kettőnél jóval több dimenziósak.
Látom, hogy látnak is, a képek, és ez rossz is lehet nekem. Akár.

*(műterem)város,
(belső) könyvtár,
kertek*

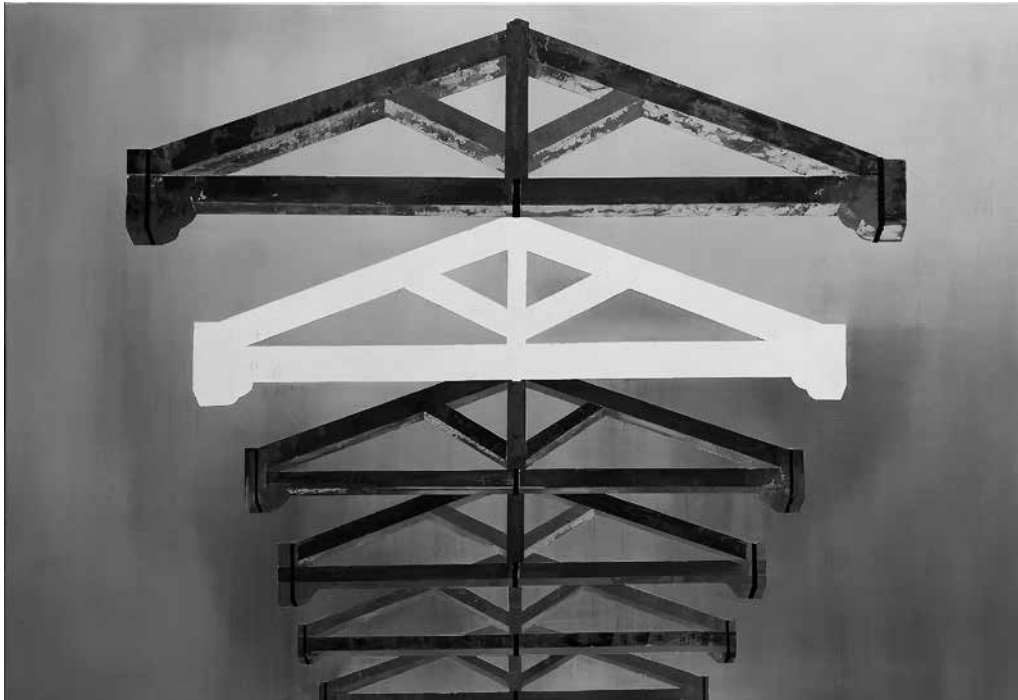
És ezekben (át)járók, keresztül-kasul. Átjárható világok teremődnek itt, folyamatosan.
Kertből városba, városból egy szoba könyvespolcára, onnan vissza, a kertbe, ott nagyon jó olvasni, és vissza, fel, a felső polcra, onnan picit lennebb, a középsőre.
És azt az egyet szeretném megérinteni, azt az egy könyvet, amelyik világit.
Vilángol.
Állandó kísértés ez, kislánykorom óta.

Nem lehet megérinteni. Összeszámolom, most tizenegyen vagyunk, a teremben, nem lehet megérinteni.
Sosem lehetett.

Legyen egy, legyen egyetlenegy, döntöm el, egyetlenegy festmény, amellyel együtt leszek, záróráig. Még két óra.
Az alászálló városban, a műteremvárosban is jó lehet.
Lehet, hogy a könyvtár lesz jobb, egy papírlap, amelyik akár belőlem is érkezhetett.
Vagy az erdő, az ajtótól balra, a második képen. A fák között felfénylik egy geometrikusan megrajzolt forma, ontja a fényt, csak, mert figyel rá valaki.
Azt hiszem, vonzódásom végérvényes. Legyen az erdő, az erdőben egy fény melletti, pici pont.

Valaki, a hátam mögött, megkérdezi, ugye, nem zárnak a boltok hat előtt, ugye, a Vörösmartyn van Zara is és sok más, és milyen hülye egy ország ez, ahol nem lehet cigarettát venni, és még haját is kellene mosni, feltétlenül, még ma.
Menjenek már vissza, a szállodába.
Mert mindjárt este van.
Az arcára vagyok kíváncsi, hogy tényleg, vagy csak rossz napja van, meg kell fordulnom.

És ezt látom:

KONDOR ATTILA: Feltétlenség

Az idő megroggyan, és a térbe gabalyodom.
Félszemmel látom, hogy alatta is van egy kép, de egyelőre nincs több hely bennem.

Beállok a *Feltétlenség* alá és figyelem, fentről tartják-e, *valaki*.
Vagy éppen az én dolgom volna?

Azonnal megérezem, hogy ez: nagymama szépséges, famennyezetű háza, Alsó-Küküllőmentén, Kibéden.

Vagy az ég, nagymama háza fölött.

Ahol nagymama minden este a szerelmét siratta, ötvenöt, hatvan és hetvenévesen, a legeslegutolsó évében már nem, akkor már kívülről nézett a világra.

Imre mínusz negyven fokban halt meg, a Donnál, mondta nagymama.

A te nagyapád, mondta.

Mit mondhattam volna? Úgy öt, hat, hét, nyolcévesen. Meg most.

Elmosogattam a poharakat, a zsíros edényeket nem, azoktól mindig undorodtam. Utána az unokatestvéreimmel az udvaron olimpiásat játszottunk, a fűben. Gerendán és talajon versenyeztünk.

Nagymama kibédi háza felett a Drágajóisten őrködött, ezt is nagymamától tudom.

És azt is, hogy a Don csak egyszer történhetett meg, és soha többé.

És valami más történhet, ami pont ilyen, ami elkezdődik, és soha nem lesz már jobb, kérdeztem.

De csak nézett.

Záróra, tényleg záróra, holnap vissza lehet jönni.
A festmények holnap is itt lesznek.

és megszerzése

Ha az enyém lehetne, ha hazavihetném, végigkövetném a gerendázat felületét, minden hasábot. Utána kitapogatanám az egyenetlenségeket is.

A fa egyenetlenségeit, utána a festékét.

Fenségesnek, test nélkülinek mutatja magát, pedig nem, én tudom, hogy minden testté válik, ha hozzáérsz.

A hasábok fölfele eső, láthatatlan felületeit nem érinteném.

Minden estém ilyen volna.

Ha az enyém lehetne ez az égi test, az ágyam fölé akasztanám és minden megváltozna, gondolom.

Este, lefekvés előtt ránéznék, és tudnám, hogy az eget nyolc gerenda tartja, és én biztonságban volnék.

Fölvezetne, ahányszor csak vágyakoznék, és miután megpihennék, visszaengedne, az ágyamba.

Nagyapám is ide költözhetne, gondolom.

A kijáratnál megmagyarázzák, hogy minden a művészen múlik.

Legyek türelmes, óvatos, és igazuk is lehet.

Meglehet, hogy már megvásárolták, esetleg nagyon drága, és végignéznek rajtam. És azzal is számolni kell, hogy talán: nem is eladó.

Mert a művész szívéhez nőtt.

Mindezeket jó alaposan fontolóra kell venni.

Otthon is rákeresek, otthon is gyönyörű.

Azért időt hagyok magamnak, mert lehet, hogy hirtelen felindulás, és ezt a család is így tartja helyesnek.

Minden nap megnézem, este. Remélem, hogy elmúlik, de nem, gyönyörű marad.

Előkotrom nagyapám megmaradt katona fotóját és az éjjeli szekrényemre teszem.

Két hónap múlva aztán megszerzem a telefonszámot, egy Nabokovba teszem nagyapám fényképét és elindulok, a *Feltétlenség*hez.

Mert nem múlik el.

A művész úgy véli, hogy az *Átvezető* hozzátartozik.

Tudom, amelyik a kiállításon is alatta lakott.

Tudni éppen tudom, de engem a *Feltétlenség* érdekel.

Azért persze megnézem.

KONDOR ATTILA: Átvezető

És nem is tudom. Hogy ilyen megkomponált tudás hozzám tartozhatna, ilyen geometrikus élet.

És nagymama házához.

Ráadásul, becsapós is, ha rálépsz, alázuhansz. Látszik. Kislányos ugrálósat például nem lehetne játszani rajta, ez biztos.

Emlékszem minden vezető görbületére, a hat téglalapra, a hat körre, reménytelenül egyformák.

A narancsra, a folyósókra, és arra, hogy alig van széle, nincs is.

Pedig nem is láttam.

És csak a *Feltétlenséget* viszem.

A festmény egyelőre a falusi padon áll, nagyapám képével. Az éjjeliszekrényről őt is ide költöztettem.

Harmadik este, későn, rákeresek az *Átvezetőre*.

A következő hetekben többen végiggondolják ezt a bonyolult helyzetet, az enyémet,

Mondják, messziről látszik, hogy inog alattam a föld.

Együtt bámuljuk a képernyőt, de legtöbbször egyedül, este kilenc és tíz között, amikor csak én vagyok a házban.

A képernyőn az *Átvezető*, fölöttem, a falon, a *Feltétlenség*.

Kellene nekem egy kis fegyelmezetttség. Csak annyi, mint a tornagyakorlatok alatt, nagymama udvarán.

Annyi, hogy tudjam, mikor engedjem el, és mikor szorítsam, lábtól derékig.

Sóvárogva nézek a képernyőre, erre az *Átvezetőre*.

Tényleg kell nekem ez a második kép, kérdezem.

Ez a távolságtartás?

A festménytől is megkérdezem: neki?

De nem is érdekel, mit mond.

Nagyapámnak is sok minden kellett volna.

és elvesztése

Napokig, továbbra is ebben topogok, ebben az én problémámban.
Hogy is költözhetne hozzám a nagyapám, ide, a falra, hogy is álmodozhattam én erről, ha nem is tudom, mit akar tőlem ez a festmény.
Meg akar ismerni engem, itt maradni, együtt lenni?
Napok óta használhatatlan.

Mit szeretnél, kérdezem, de semmit nem szeretne, csak visszamenni, a művészhez.
Olyan semmilyen volnék, kérdezem, és a festék folydogálássá válik.
Rám csöpöghet.
A gerendák is vékonyodnak.
Teljesen összeomlott, testestől–lelkestől folyik.

Lehet, hogy nem tetszik neki ez a szoba, semmi nem tetszik belőle.
Lehet, hogy terhére van a nagyapám.
Mert megfagyott szegény.
És a fényképen is olyan magányos.
Az is eszembe jut, hogy tarthat is tőlem ez a festmény. Hogy kihasználom, hogy ezentúl mindig csak közlekedni akarok.
Föl-le, föl-le, mígnem elkopik minden deszka, kifényesedik a veséje is.
Nem lesz pihenése.

Szégyellek másokat faggatni, milyenek a tapasztalataik, milyen összeköltözni egy új festménnyel.
Az egyszerű hétköznapiok érdekelnének.

Elhatározom, hogy feldobom kicsit, átöltözöm, tetőtől–talpig, más fehérnemű, más cipő, más ruha és smink, visszafogott, minden részlet fontos lehet.
Zenét teszek neki, Monteverdit, orgonamuzsikát, az egyetemesség megy neki.
Kibédet például nem fogadta be.
Nagymamát.
A lábához ülök és megsimogatom, finoman, kitapintom a felszint, az egyenetlenségeket, a vászon textúráját.
Már szürkülődik, amikor elalszom mellette.
Azt álmodom, hogy nem halt meg. Vilángol:

KONDOR ATTILA: Feltétlenség